

De Voorzitter van de Tweede Kamer
der Staten-Generaal
Postbus 20018
2500 EA DEN HAAG

Ons kenmerk
JZ-CB-U 2844560

Inlichtingen bij

Doorkiesnummer

Den Haag
13 mei 2008

Onderwerp
Zwerfjongeren

Bijlage(n)

Uw brief
10 april 2008

Bij brief van 10 april 2008 vraagt u mij te antwoorden op enkele vragen met betrekking tot zwerfjongeren. Deze vragen zijn deels in het algemeen overleg over zwerfjongeren van 8 april jl. met u aan de orde geweest. De derde termijn van dit overleg is inmiddels door u geplaatst op 14 mei aanstaande.

Alvorens in te gaan op uw specifieke vragen hecht ik er aan u de maatregelen te schetsen waarmee ik wil bewerkstelligen dat de prestaties van de zorg voor de jeugd daadwerkelijk verbeteren. Niet alleen betreft dit wettelijk mijn eerste verantwoordelijkheid. Maar ook de meest gehoorde klacht met betrekking tot het beleid voor zwerfjongeren is de slechte aansluiting van de diverse onderdelen van de hulpverleningsketen voor jeugdigen.

Geen dakloze jongeren

Primair dient voorkomen te worden dat jongeren geen vast onderdak hebben en gaan zwerven. Gemeenten zijn daar in het kader van het preventieve jeugdbeleid voor verantwoordelijk.

Als jongeren desondanks in een instelling van de maatschappelijke opvang terecht komen, dient dit verblijf zo kort mogelijk te zijn. In principe hoort geen enkele jongere in de maatschappelijke opvang te verblijven. Gemeenten dienen er voor te zorgen dat zo'n jongere een stabiele woonplek krijgt, bijvoorbeeld in de vorm van begeleid kamerwonen. Ook dient hij of zij naar school te gaan, dan wel te worden begeleid naar werk.

Door de zeer uiteenlopende en vaak complexe problematiek waar zwerfjongeren mee te maken hebben, is een samenhangend hulpverleningssysteem essentieel om alle zwerfjongeren een passende hulpverlening te bieden en geen jongeren buiten de boot te laten vallen.

Concrete maatregelen

Teneinde te komen tot een sluitend stelsel heb ik reeds een aantal maatregelen genomen, dan wel zal ik op korte termijn een aantal maatregelen nemen die ook voor de groep zwerfjongeren effect zullen hebben. Heel concreet spreek ik daarbij de provincies en gemeenten aan op hun rol in dit geheel.

1. Gemeenten dienen een Centrum voor Jeugd en Gezin in te richten waar ouders en jongeren terecht kunnen met grote en kleine vragen op opvoedingsgebied. Daarbij dienen

Postbus 16166
2500 BD DEN HAAG
Telefoon (070) 340 50 30
Fax (070) 340 78 34

Bezoekadres:
Parnassusplein 5
2511 VX DEN HAAG

Correspondentie uitsluitend
richten aan het postadres
met vermelding van de
datum en het kenmerk van
deze brief

Internetadres:
www.jeugdengezin.nl

gemeenten sluitende afspraken te maken met alle andere betrokken partijen. De instellingen zijn verplicht mee te werken aan de totstandkoming van de afspraken.

2. Door dit sluitend systeem kan in principe geen kind tussen de wal en het schip terecht komen. De coördinatie van zorg voor individuele jongeren dient strikt geregeld te zijn.

3. Provincies en gemeenten dienen hun bestuurlijke afspraken verder te verdiepen door afspraken te maken over de onderdelen preventie, overdracht en doorstroom.

4. Ter ondersteuning is de handreiking Aanpak Zwerfjongerenproblematiek op de site www.invoeringcjb.nl geplaatst.

5. De ontwikkeling van de Verwijsindex Risicjongeren en het Elektronisch Kinddossier zal de overdracht van jongeren tussen de diverse betrokken partijen ondersteunen. Jongeren kunnen daardoor in principe niet, ook administratief, uit het oog raken.

Een sluitende aanpak

Met het opnemen per 1 januari 2008 van de gesloten jeugdzorg en -op korte termijn- van de Centra voor Jeugd en Gezin in de Wet op de jeugdzorg, ontstaat een sluitend systeem van jeugdzorg. Van preventieve jeugdzorg en lichte ambulante jeugdzorg bij de gemeenten naar geïndiceerde zorg tot nazorg en doorstroom.

Dit stelsel dient sluitend te zijn voor alle jongeren die zorg nodig hebben, waaronder ook risicjongeren en zwerfjongeren.

Mijn inzet is er op gericht in 2011 een landelijk dekkend netwerk van Centra voor Jeugd en Gezin te realiseren. Dat betekent dat op dat moment ouders én jongeren voor hulp bij opvoeden en opgroeien terecht kunnen bij een laagdrempelige en herkenbare voorziening. Een belangrijke opgave zal daarbij zijn de drempel ook voor risicjongeren zo laag mogelijk te maken.

De taken uit het basismodel van het Centrum voor Jeugd en Gezin zijn al wettelijk opgelegd aan gemeenten. Deze betreffen de jeugdgezondheidszorg en het preventief jeugdbeleid. De taken voor de jeugdgezondheidszorg zijn vastgelegd in de Wet collectieve preventie volksgezondheid. De taken voor het lokale jeugdbeleid zijn vastgelegd in de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) met daarbij de beschrijving van de functies (informatie en advies, signalering, toegang tot het hulpaanbod, licht pedagogische hulp en zorgcoördinatie).

De inrichting van het Centrum voor Jeugd en Gezin zal ik als wettelijke plicht voor gemeenten verankeren. Daarmee wordt vastgelegd dat gemeenten dienen te zorgen voor een herkenbaar fysiek en laagdrempelig inlooppunt voor kinderen en jongeren van -9 maanden tot 23 jaar en hun ouders, op de gebieden gezondheid, opgroeien en opvoeden. Daarnaast wordt wettelijk verankerd dat gemeenten sluitende afspraken maken met bureau jeugdzorg en partijen uit de lokale jeugdketen als de Zorg- en Adviesteams in het onderwijs, de eerstelijns gezondheidszorg en de politie.

De gemeente is er voor verantwoordelijk dat er een beslissing wordt genomen over de coördinatie van zorg. Binnen het CJG wordt bekeken welke partij, afhankelijk van de problemen in de individuele casus, de meest logische is om de coördinatie uit te voeren. Hierbij wordt naar de problemen van betrokken jongere in brede zin gekeken (bijv. schooluitval, schulden, jeugdzorg).

Altijd moet duidelijk zijn welke professional of welk instituut verantwoordelijk is voor de samenhang van de zorg. Op deze wijze zal het in beginsel niet mogelijk zijn dat een

zwerfjongere buiten de boot valt en is ook duidelijk welke instantie voor welke hulp en ondersteuning verantwoordelijk is.

Teneinde gemeenten bij de ontwikkeling van het lokale jeugdbeleid en de inrichting van de Centra voor Jeugd en Gezin verder te ondersteunen heb ik de handreiking Aanpak Zwerfjongerenproblematiek ook op de site www.invoeringcjpg.nl geplaatst. Deze handreiking is u reeds bekend. Door plaatsing van de handreiking op deze site, worden gemeenten geattendeerd op de samenhang tussen maatschappelijke opvang en de ontwikkeling van de Centra voor Jeugd en Gezin.

Handreikingen die ter ondersteuning van gemeenten gemaakt zullen worden over de opzet en inrichting van CJG's zal ik u graag doen toekomen.

Ten slotte verwacht ik dat de ontwikkeling van de Verwijsindex Risicjongeren en het Elektronisch Kinddossier de overdracht van jongeren tussen de diverse betrokken partijen zal ondersteunen.

Waar nodig moeten provincies en gemeenten hun bestaande bestuurlijke afspraken verder verdiepen door afspraken te maken over de onderdelen preventie, overdracht en doorstroom. De provincies hebben eerder garanties gegeven met betrekking tot de bijdrage die zij vanuit de jeugdzorg zullen leveren aan de vorming van de CJG's, waaronder een voorpost van het bureau jeugdzorg in alle CJG's.

Hieronder ga ik in op uw concrete vragen uit uw brief van 10 april 2008.

Beleidskaders provincies

U vraagt of de provincies door mij geattendeerd worden op het opnemen van beleidsvoornemens aangaande zwerfjongeren in hun beleidskaders en uitvoeringsprogramma's, op welke wijze dit gebeurt en of hierover een handreiking wordt opgesteld.

In het eerste Landelijk beleidskader jeugdzorg 2005 tot en met 2008 is met betrekking tot de afstemming tussen provincies en gemeenten aangegeven dat daarbij aandacht besteed dient te worden aan zwerfjongeren. Jaarlijks rapporteren de provincies over het door hen gevoerde beleid terzake en de plannen voor het volgende jaar in hun uitvoeringsprogramma's.

De Algemene Rekenkamer heeft ook voor haar recente rapport over zwerfjongeren van 17 januari 2008 onderzoek gedaan naar de rol van provincies op het gebied van zwerfjongeren. In 2007 hebben alle provincies en stadsregio's specifieke activiteiten voor zwerfjongeren uitgevoerd. Samen geven ze ongeveer € 3,5 tot € 4 miljoen uit aan activiteiten voor zwerfjongeren, variërend van het meeontwikkelen van opvang en dagbesteding tot zelfstandigheidstrainingen en het opzetten van projecten voor verslaafde jongeren, AMA's en ex-gedetineerde jongeren.

Overigens komen de specifieke activiteiten voor zwerfjongeren van de provincies bovenop de jeugdzorg die door de bureaus jeugdzorg en de zorgaanbieders aan risicjongeren en zwerfjongeren wordt verstrekt.

In het Landelijk Beleidskader Jeugdzorg 2009-2012 dat dit jaar wordt opgesteld zal wederom specifiek aandacht worden geschonken aan de zwerfjongeren en de afstemming terzake met de gemeenten. De Algemene Rekenkamer heeft in haar rapport met instemming kennis genomen van dit voornemen. Ik zal de provincies daarbij vragen hun ambities op dit terrein waar nodig te verhogen en sluitende afspraken te maken met gemeenten voor deze doelgroep.

Betrekken jongeren

U vraagt op welke wijze ik jongeren wil bereiken en betrekken bij de totstandkoming van beleidsvoornemens met betrekking tot de aanpak van de zwerfjongerenproblematiek.

De cliënt staat centraal in de jeugdzorg. Daarom overleg ik op landelijk niveau op structurele basis met het Landelijk Cliëntenforum Jeugdzorg (LCFJ). Dit is de koepel van provinciale cliënten- en jongerenraden in de jeugdzorg. Op provinciaal niveau vindt eveneens overleg plaats met een vertegenwoordiging van cliënten. Het provinciale beleidskader jeugdzorg en het uitvoeringsplan van de provincie worden voorgelegd aan de organisaties van cliënten. Ook bureaus jeugdzorg en zorgaanbieders zijn verplicht een cliëntenraad in te stellen. Op deze niveaus worden jongeren betrokken bij beleidsvoornemens, ook ten aanzien van zwerfjongeren.

17 jarigen

Met betrekking tot de signalen die u bereiken dat jongeren van 17 jaar, die bijna de leeftijd van 18 jaar hebben bereikt, geen jeugdzorg meer ontvangen, kan ik u het volgende melden.

Dergelijke signalen bereiken mij eveneens. In principe eindigt de indicatie voor jeugdzorg als de jongere 18 jaar wordt. Als er nog sprake is van opvoed- of opgroei-problematiek kan bureau jeugdzorg de indicatie voor jeugdzorg verlengen tot 23 jaar. Indien de hulpverlening nog langer dient door te gaan, dient een goede overdracht naar bijvoorbeeld de volwassenenzorg of een gemeente plaats te vinden. Ook over deze overdracht bereiken de Staatssecretaris van VWS en mij signalen dat deze niet in alle gevallen goed verloopt. De bovenvermelde afspraken tussen gemeenten en provincies rond de oprichting van de Centra voor Jeugd en Gezin dienen er ook toe te leiden dat de overdracht van gemeenten naar provinciale jeugdzorg en omgekeerd beter verloopt. Ook naar de hulpverlening voor volwassenen dient een goede overdracht plaats te vinden.

Tijdens het algemeen overleg op 8 april jl. hebben de Staatssecretaris van VWS en ik aangekondigd dat wij, op casusniveau, een onderzoek zullen laten doen naar deze problematiek. De uitkomst van dit onderzoek verwachten wij eind 2008. De uitkomsten van dit onderzoek zal ik met betrokken partijen bespreken. Zo nodig zal dit tot het treffen van nieuwe maatregelen leiden.

Gesloten jeugdzorg

Ten slotte vraagt u of ik bereid ben provincies te informeren over de mogelijkheid om zwerfjongeren op civielrechtelijke titel te plaatsen in gesloten jeugdzorg.

Zwerfjongeren kunnen gebruik maken van jeugdzorg als zij, net als andere jeugdigen in Nederland, een indicatie van het bureau jeugdzorg krijgen. Het bureau jeugdzorg stelt de indicatie. In het geval van een indicatie voor gesloten jeugdzorg vraagt bureau jeugdzorg aan de kinderrechter een machtiging gesloten jeugdzorg. Met die indicatie en die machtiging gesloten jeugdzorg kan een jeugdige dan opgenomen worden in de gesloten jeugdzorg.

Gesloten jeugdzorg is de zwaarste vorm van jeugdzorg en dient daarom slechts in het uiterste geval ingezet te worden. Alleen als een jeugdige wegens zeer ernstige opgroei- en opvoedingsproblemen niet meer in de reguliere (open) jeugdzorg kan verblijven, is het mogelijk gebruik te maken van de gesloten jeugdzorg.

Ik heb de provincies en de bureaus jeugdzorg uitgebreid geïnformeerd over de start en de mogelijkheden van de gesloten jeugdzorg.

Blad

5

Kenmerk

JZ-CB-U-2844560

Met het hierboven geschetste stelsel en de concrete maatregelen, hoop ik een forse bijdrage te leveren aan het aanpakken van de problematiek van zwerfjongeren. Door de vaak complexe en ernstige problemen waar deze groep mee worstelt, vormen de zwerfjongeren als het ware een toets voor een goed werkend en samenhangend stelsel van opvang en jeugdzorg.

De Minister voor Jeugd en Gezin,

mr. A. Rouvoet